
VLTERIOR DISQVISITIO
DE
FORMVLIS INTEGRALIBVS
IMAGINARIIS.

Auctore

L. EVLERO

Conuentui exhib. die 2r Mart. 1777.

§. I.

Vniuersa Theoria Imaginariorum, vnde tot egregia incrementa nunc quidem in Analyfin sunt illata, hoc potissimum nititur fundamento: quod si Z fuerit functio quaecunque ipsius z , eaque posito $z = x + y\sqrt{-1}$ abeat in hanc formam: $M + N\sqrt{-1}$, tum eadem functio Z , posito $z = x - y\sqrt{-1}$, euadat $= M - N\sqrt{-1}$; vbi quidem litterae M & N semper denotant quantitates reales. Hinc si proponatur ista formula differentialis: $Z \partial z$, cuius integrale fit $\int Z \partial z = V$, in eaque ponatur $z = x + y\sqrt{-1}$, vnde prodeat $Z = M + N\sqrt{-1}$, ipsum integrale erit huius formae: $V = P + Q\sqrt{-1}$. Cum enim sit

$$\partial V = Z \partial z = M \partial x - N \partial y + (N \partial x + M \partial y) \sqrt{-1},$$

A 2

integ.

integrale erit

$$f(M \partial x - N \partial y) + \sqrt{-1} f(N \partial x + M \partial y) = P + Q \sqrt{-1}.$$

Necesse igitur est, vt posito $z = x - y \sqrt{-1}$ fiat

$$P - Q \sqrt{-1} = f(M \partial x - N \partial y) - \sqrt{-1} f(N \partial x + M \partial y).$$

Hinc autem manifestum est fore

$$P = f(M \partial x - N \partial y) \text{ et } Q = f(N \partial x + M \partial y).$$

Ex quo intelligitur, in huiusmodi substitutionibus semper partes reales et imaginarias seorsim inter se aequari debere.

§. 2. Haec evolutione nobis iam suppeditat insignes proprietates, quae inter quantitates M , N , P et Q intercedunt. Primo enim cum sit $P = f(M \partial x - N \partial y)$, quoniam haec formula semper integrationem admittit, erit per criterium huiusmodi formularum generale $(\frac{\partial M}{\partial y}) = -(\frac{\partial N}{\partial x})$. Eodem autem modo, quia habemus $Q = f(N \partial x + M \partial y)$, ob integrabilitatem huius formulae erit $(\frac{\partial M}{\partial x}) = (\frac{\partial N}{\partial y})$. Ecce ergo per talem substitutionem semper inueniuntur eiusmodi duae functiones M et N binarum variabilium x et y , his insignibus proprietatibus praeditae, vt sit tam $(\frac{\partial M}{\partial y}) = -(\frac{\partial N}{\partial x})$ quam $(\frac{\partial M}{\partial x}) = (\frac{\partial N}{\partial y})$.

§. 3. Similis proprietas etiam conuenit quantitatibus P et Q . Cum enim sit $\partial P = M \partial x - N \partial y$ et $\partial Q = M \partial y + N \partial x$, erit per similes characteres

$$(\frac{\partial P}{\partial x}) = M \text{ et } (\frac{\partial P}{\partial y}) = -N,$$

$$(\frac{\partial Q}{\partial x}) = N \text{ et } (\frac{\partial Q}{\partial y}) = M,$$

vnde

= 5 =

vnde manifestum est fore

$$\left(\frac{\partial P}{\partial x}\right) = \left(\frac{\partial Q}{\partial y}\right) \text{ et } \left(\frac{\partial P}{\partial y}\right) = - \left(\frac{\partial Q}{\partial x}\right).$$

Tales autem relationes eo magis sunt notatae dignae, quod
earum ratio minus perspicitur, simulac pro Z functiones ali-
quanto magis complicatae accipiuntur.

§. 4. Non ita pridem contemplatus sum, secundum
haec principia, formulam integralem $\int \frac{z^{m-1} dz}{1 \pm z^n}$, vnde plu-
res huiusmodi relationes non contemnendas sum adeptus.
Deinde etiam hanc speculationem extendi ad formulam
 $\int \frac{dz}{\sqrt[n]{(1+z^n)}}$, cuius integrale cum semper per logarithmos
et arcus circulares exprimere liceat, inde etiam pro litteris
P et Q eiusmodi formulae prodire debent, quae similem in-
tegrationem admittant, etiam si vix via pateat istam
integrationem exsequendi. Hocque modo deductus sum ad
Theorema quoddam maxime memorabile, cuius demonstratio
propemodum vires Analyseos superare videbatur; interim
tamen deinceps eius demonstrationem elicui; quam ob rem
constitui istud argumentum aliquanto generalius retractare.

§. 5. Considerabo igitur hic istam formulam integra-
lem multo latius patentem: $\int \frac{z^{m-1} dz}{(a+bz^n)^k} = V$, vbi, vt cal-
culus commodius succedat, loco z substituo istam formulam
imaginariam: $z = v (\cos \theta + i \sin \theta)$, quippe quae om-
nia Imaginaria in se complebitur; tum vero hic angulum θ
pro constante sum habiturus, ita vt sola v nobis sit variabi-
lis

lis, vnde ergo statim fit $\frac{\partial z}{z} = \frac{\partial v}{v}$. Cum igitur fit

$$z^m = v^m (\cos. m\theta + \sqrt{-1} \sin. m\theta)$$

numerator huius formulae statim fit

$$z^{m-1} \partial z = v^{m-1} (\cos. m\theta + \sqrt{-1} \sin. m\theta) \partial v.$$

Ex hac autem substitutione sumamus prodire istum valorem
integralis: $V = P + Q\sqrt{-1}$.

§. 6. Pro denominatore autem obtinebimus

$$a + b z^n = a + b v^n (\cos. n\theta + \sqrt{-1} \sin. n\theta)$$

cuius ergo pars realis est $a + b v^n \cos. n\theta$, pars imaginaria
vero $b v^n \sqrt{-1} \sin. n\theta$; vnde si exponens effet numerus in-
teger, imaginaria facile ex denominatore in numeratorem
transferri possent, dum scilicet supra et infra multiplicare-
mus per

$$[a + b v^n (\cos. n\theta - \sqrt{-1} \sin. n\theta)]^\lambda.$$

Verum quia hi casus nulla laborant difficultate, calculum
potissimum ad exponentes fractos pro λ accipiendo accommodari conuenit.

§. 7. Hunc in finem loco variabilis v aliam in cal-
culum introducamus s , cum certo angulo Φ , ita vt fit

$$a + b v^n \cos. n\theta = s \cos. \Phi \text{ et}$$

$$b v^n \sin. n\theta = s \sin. \Phi$$

vnde ergo certa relatio inter hanc nouam variabilem s et
angulum Φ definitur, ita vt vel sola littera s vel solus an-
gulus Φ in calculum introduci queat. Euidens autem est,
has duas quantitates per variabilem v ita definiri, vt fit

$$\text{I}^{\circ}. \quad s = a a + 2 a b v^n \cos. n \theta + b b v^{2n},$$

$$\text{II}^{\circ}. \quad \tan. \phi = \frac{b v^n \sin. n \theta}{a + b v^n \cos. n \theta}$$

§. 8. Hic autem statim intelligitur, ipsam quantitatem's loco ipsum v non commode in calculum introduci posse, quandoquidem angulum ϕ , cuius varia multipla occurunt, nullo modo ex calculo eliminare liceret, vel faltem formulae inextricabiles in calculum implicarentur. Quamobrem contineat totum calculum ad solam variabilem ϕ revocare, ita ut nobis incumbat, ambas quantitates v et s per istam nouam variabilem ϕ determinare.

§. 9. Ante autem quam hoc exsequamur, obseruemus, denominatorem nostrae formulae per binas variabiles assutas s & ϕ ita concinne expressum ini, ut fiat

$$a + b z^n = s (\cos. \phi + \sqrt{-1} \sin. \phi)$$

hincque totus denominator

$$(a + b z^n)^\lambda = s^\lambda (\cos. \lambda \phi + \sqrt{-1} \sin. \lambda \phi).$$

Quodsi igitur supra et infra per $\cos. \lambda \phi + \sqrt{-1} \sin. \lambda \phi$ multiplicemus, formula nostra proposita, retento adhuc numeratore, sequentem accipiet formam:

$$\int \frac{v^{m-1} \partial v (\cos. m \theta + \sqrt{-1} \sin. m \theta) (\cos. \lambda \phi + \sqrt{-1} \sin. \lambda \phi)}{s^\lambda} = w$$

quae contrahitur in hanc formam fatis simplicem:

$$\int \frac{v^{m-1} \partial v}{s^\lambda} [\cos. (m \theta - \lambda \phi) + \sqrt{-1} \sin. (m \theta - \lambda \phi)],$$

cuius valor cum positus sit $= P + Q \sqrt{-1}$, realia ab ima-

imaginariis separando erit

$$P = \int \frac{v^{m-1} \partial v \cos. (m\theta - \lambda\Phi)}{s^\lambda} \text{ et}$$

$$Q = \int \frac{v^{m-1} \partial v \sin. (m\theta - \lambda\Phi)}{s^\lambda}.$$

§. I. Vt nunc hinc binas litteras v et s abigamus, recurramus ad binas positiones ante stabilitas:

$$\text{I. } a + b v^n \cos. n\theta = s \cos. \Phi,$$

$$\text{II. } b v^n \sin. n\theta = s \sin. \Phi.$$

Hic primo quantitas s eliminabitur per hanc combinatiō nem: I. fin. Φ — II. cos. Φ , vnde fit $a \text{ fin. } \Phi = b v^n \sin. (n\theta - \Phi)$, ideoque $v^n = \frac{a \text{ fin. } \Phi}{b \text{ fin. } (n\theta - \Phi)}$, sicque iam valorem litterae v per angulum Φ sumus adepti. Porro vero haec combinatio I. fin. $n\theta$ — II. cos. $n\theta$ praebet $a \text{ fin. } n\theta = s \sin. (n\theta - \Phi)$, vnde fit $s = \frac{a \text{ fin. } n\theta}{\sin. (n\theta - \Phi)}$, ex quo valore nanciscimur

$$P = \frac{1}{a^\lambda \text{ fin. } n\theta^\lambda} \int v^{m-1} \partial v \sin. (n\theta - \Phi)^\lambda \cos. (m\theta - \lambda\Phi) \text{ et}$$

$$Q = \frac{1}{a^\lambda \text{ fin. } n\theta^\lambda} \int v^{m-1} \partial v \sin. (n\theta - \Phi)^\lambda \sin. (m\theta - \lambda\Phi).$$

§. II. Quoniam porro inuenimus $v^n = \frac{a \text{ fin. } \Phi}{b \text{ fin. } (n\theta - \Phi)}$, sumtis logarithmis habebimus

$$n l v = l a \sin. \Phi - l b \sin. (n\theta - \Phi)$$

hincque differentiando

$$\frac{n \partial v}{v} = \frac{\partial \Phi \cos. \Phi}{\sin. \Phi} + \frac{\partial \Phi \cos. (n\theta - \Phi)}{\sin. (n\theta - \Phi)} = \frac{\partial \Phi \sin. n\theta}{\sin. \Phi \sin. (n\theta - \Phi)}.$$

Deinde

Deinde vero erit $v^m = \left(\frac{a \sin. \Phi}{b \sin. (n\theta - \Phi)} \right)^{\frac{m}{n}}$. His igitur valo-
ribus substitutis ad sequentes formulas integrales deducemur:

$$P = \frac{1}{n a^\lambda \sin. n\theta^{\lambda-1}} \int \left(\frac{a \sin. \Phi}{b \sin. (n\theta - \Phi)} \right)^{\frac{m}{n}} \frac{\partial \Phi \sin. (n\theta - \Phi)^\lambda \cos. (m\theta - \lambda\Phi)}{\sin. \Phi \sin. (n\theta - \Phi)}$$

$$Q = \frac{1}{n a^\lambda \sin. n\theta^{\lambda-1}} \int \left(\frac{a \sin. \Phi}{b \sin. (n\theta - \Phi)} \right)^{\frac{m}{n}} \frac{\partial \Phi \sin. (n\theta - \Phi)^\lambda \sin. (m\theta - \lambda\Phi)}{\sin. \Phi \sin. (n\theta - \Phi)}$$

Quod si iam breuitatis gratia ponamus $n\theta - \Phi = \psi$, vt sit
 $\Phi + \psi = n\theta$, ideoque $\partial \Phi + \partial \psi = 0$, ambae formulae con-
cinnius sequenti modo repraesentari poterunt:

$$P = \frac{a^{\frac{m}{n} - \lambda}}{n b^{\frac{m}{n}} \sin. n\theta^{\lambda-1}} \int \partial \Phi \sin. \Phi^{\frac{m-n}{n}} \sin. \psi^{\lambda - \frac{m}{n} - 1} \cos. (m\theta - \lambda\Phi),$$

$$Q = \frac{a^{\frac{m}{n} - \lambda}}{n b^{\frac{m}{n}} \sin. n\theta^{\lambda-1}} \int \partial \Phi \sin. \Phi^{\frac{m-n}{n}} \sin. \psi^{\lambda - \frac{m}{n} - 1} \sin. (m\theta - \lambda\Phi),$$

*

§. 12. En ergo deducti sumus ad binas formulas
integrales, quarum integratio, quantumuis, ob exponen-
tem fractum $\frac{m}{n}$, videatur difficilis, tamen semper pendet
a formula principali proposita $\int \frac{z^{m-1} dz}{(a \pm bz^n)^\lambda}$, cuius ergo inte-
grale, si vel algebraice, vel saltrem per logarithmos et arcus
circulares assignari queat, etiam certo affirmare poterimus,
ambas formulas hic inuentas secundum eandem legem in-
tegrari posse. Hic quidem primo se offert casus $m = n$,

Nova Acta Acad. Imp. Scient. Tom. X. B quo

quo adeo integrale algebraice exhiberi potest; verum quia hoc casu $\frac{m}{n}$ non amplius est fratio, eum praetereamus.

§. 13. Imprimis autem hic occurrit casus maxime memorabilis, quo $\lambda = \frac{m}{n}$, quippe quo integrationem per logarithmos & arcus circulares expedire licet. Si enim pro nostra formula integrali $\int \frac{\partial z}{z} \cdot \frac{z^m}{(a + bz^n)^n}$ statuamus

$$\frac{z}{(a + bz^n)^{\frac{1}{n}}} = t, \text{ vt formula integranda fit } \int t^m \frac{\partial z}{z}, \text{ erit}$$

$$t^n = \frac{z^n}{a + bz^n}, \text{ vnde colligitur } z^n = \frac{a t^n}{b t^n - 1}, \text{ hincque}$$

differentiando sumtis logarithmis, erit

$$\frac{\partial z}{z} = \frac{\partial t}{t} - \frac{b t^{n-1} \partial t}{b t^n - 1} = \frac{-\partial t}{t(b t^n - 1)},$$

ita vt formula nostra integranda fit $-\int \frac{t^{m-1} \partial t}{b t^n - 1}$, quae cum fit rationalis, semper per logarithmos & arcus circulares integrari potest, quod ergo etiam de binis nostris formulis P et Q erit tenendum.

§. 14. Statuamus igitur in nostris formulis supra inuentis $\lambda = \frac{m}{n}$, eaeque transmutabuntur in sequentes:

$$P = \frac{1}{n b^{\frac{m}{n}} \sin. n \theta^{\lambda-1}} \cdot \int \frac{\partial \phi \sin. \phi^{\frac{m}{n}-1} \cos. (m \theta - \frac{m}{n} \phi)}{\sin. \psi},$$

$$Q =$$

$$Q = \frac{1}{n b^{\frac{m}{n}} \sin. n \theta^{1-\frac{1}{n}}} \cdot \int \frac{\partial \phi \sin. \phi^{\frac{m}{n}-1} \sin. (m \theta - \frac{m}{n} \phi)}{\sin. \psi}$$

vbi breuitatis gratia loco coëfficientis constantis scribatur C, et cum ex indole formulae propofitae semper sit $m < n$, has formulas ita succinctius exhibere licet:

$$P = C \int \frac{\partial \phi \cos. (m \theta - \frac{m}{n} \phi)}{\sin. \psi \sin. \phi^{\frac{n-m}{n}}} \text{ et}$$

$$Q = C \int \frac{\partial \phi \sin. (m \theta - \frac{m}{n} \phi)}{\sin. \psi \sin. \phi^{\frac{n-m}{n}}},$$

quae ergo formulae, quicunque numeri pro m et n accipiuntur, semper a logarithmis et arcubus circularibus pendente sunt censendae.

§. 15. Quodsi binae formulae $\cos. (m \theta - \frac{m}{n} \phi)$ et $\sin. (m \theta - \frac{m}{n} \phi)$, euoluantur, ambae formulae integrales inuentae commode in vnam contrahi poterunt, quae hanc habebit formam:

$$C \int \partial \phi \frac{\alpha \sin. \frac{m}{n} \phi + \beta \cos. \frac{m}{n} \phi}{\sin. \psi \sin. \phi^{\frac{n-m}{n}}},$$

quae praefata lege integrationem admittet, quicunque valores litteris α et β tribuantur. Deinde quia $\psi = n \theta - \phi$, facta euolutione loco $\sin. \psi$, eiusue multipli cuiusque, scribi poterit $\gamma \sin. \phi + \delta \cos. \phi$, sicque nunc formula nostra erit

$$\int \frac{\partial \phi}{\sin. \phi^{\frac{n-m}{n}}} \cdot \frac{\alpha \sin. \frac{m}{n} \phi + \beta \cos. \frac{m}{n} \phi}{\gamma \sin. \phi + \delta \cos. \phi},$$

vbi litterae $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ pro Iubitu accipi possunt; quamobrem si ad fractiones tollendas statuamus $\Phi = n\omega$, vt fit $\frac{m}{n}\Phi = m\omega$, ad sequens perducimur theorema notatu dignissimum.

Theorema.

Si litterae m et n denotent numeros integros quos cunque, integratio huius formulae:

$$\int \frac{\partial \omega}{(n-m)} \cdot \frac{\alpha \sin. m\omega + \beta \cos. m\omega}{(\sin. n\omega)^n}.$$

semper ad logarithmos et arcus circulares reduci potest, qui cunque etiam valores litteris $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ tribuantur.

§. 16. Quam ardua huius Theorematis demonstratio fit, clarius intelligemus, si hanc formulam ab angulis ad quantitates ordinarias revocemus. Ponamus igitur $\tan\omega = t$, exit $\partial\omega = \frac{\partial t}{1+t^2}$; deinde si brev. gr. vncias potestatum binomii hoc modo designemus, vt sit

$$(1+x)^{\lambda} = 1 + (\frac{\lambda}{1})x + (\frac{\lambda}{2})x^2 + (\frac{\lambda}{3})x^3 + \text{etc.}$$

sinus et cosinus angulorum multiplorum ipsius ω sequenti modo per t exprimentur:

$$\sin. m\omega = \frac{(\frac{m}{1})t - (\frac{m}{3})t^3 + (\frac{m}{5})t^5 - (\frac{m}{7})t^7 + \text{etc.}}{(1+t^2)^{\frac{m}{2}}}.$$

$$\cos. m\omega = \frac{1 - (\frac{m}{2})t^2 + (\frac{m}{4})t^4 - (\frac{m}{6})t^6 + \text{etc.}}{(1+t^2)^{\frac{m}{2}}}.$$

Ponamus autem porro breuitatis ergo

$$\begin{aligned} (\frac{m}{1})t - (\frac{m}{3})t^3 + (\frac{m}{5})t^5 - \text{etc.} &= M \\ 1 - (\frac{m}{2})t^2 + (\frac{m}{4})t^4 - \text{etc.} &= N \end{aligned}$$

fimili

similique modo etiam ponamus:

$$\left(\frac{n}{1}\right)t - \left(\frac{n}{3}\right)t^3 + \left(\frac{n}{5}\right)t^5 - \text{etc.} = N$$

$$1 - \left(\frac{n}{2}\right)t^2 + \left(\frac{n}{4}\right)t^4 - \text{etc.} = R$$

vt habeamus

$$\text{fin. } m \omega = \frac{M}{(1+tt)^{\frac{m}{2}}}, \text{ cof. } m \omega = \frac{R}{(1+tt)^{\frac{m}{2}}},$$

$$\text{fin. } n \omega = \frac{N}{(1+tt)^{\frac{n}{2}}}, \text{ cof. } n \omega = \frac{R}{(1+tt)^{\frac{n}{2}}},$$

quibus valoribus substitutis formula nostra integralis sequentem induet formam:

$$\int \frac{(1+tt)^{n-m-1} \partial t (\alpha M + \beta R)}{N^{\frac{n-m}{2}} (\gamma N + \delta R)}.$$

Vbi omnia quidem sunt rationalia, praeter formulam $N^{\frac{m}{2}}$, quae autem, quia abit in $[(\frac{n}{1})t - (\frac{n}{3})t^3 + (\frac{n}{5})t^5 - \text{etc.}]^{\frac{m}{2}}$, statim atque n binarium superat, tantopere sit irrationalis, vt nulla plane via pateat irrationalitatem tollendi, si tantum fuerit $n = 3$; multo minus, si exponens n magis increascat, vlo modo reductionem ad rationalitatem sperare licebit. Interim tamen sequentem demonstrationem mihi eruere contigit.

Demonstratio superioris Theorematis.

§. 17. Ante omnia hic in subsidium vocari convenient formulas illas imaginarias, quibus iam saepius cum egregio successu sum usus, quibus pono

B 3

cof.

$\text{cof. } \omega + \sqrt{-1} \text{ fin. } \omega = p$ et $\text{cof. } \omega - \sqrt{-1} \text{ fin. } \omega = q$,
 critque $p q = 1$ et $\frac{\partial p}{\partial} = \partial \omega \sqrt{-1}$. Deinde vero hinc
 pro finibus et cofinibus angulorum multiplorum habebi-
 mus:

$$\text{fin. } m \omega = \frac{p^m - q^m}{2 \sqrt{-1}} = \frac{p^{2m} - 1}{2 p^m \sqrt{-1}} \text{ et}$$

$$\text{cof. } m \omega = \frac{p^m + q^m}{2} = \frac{p^{2m} + 1}{2 p^m},$$

similique modo

$$\text{fin. } n \omega = \frac{p^{2n} - 1}{2 p^n \sqrt{-1}} \text{ et cof. } n \omega = \frac{p^{2n} + 1}{2 p^n}.$$

§. 18. Quo substitutio horum valorum magis suble-
 vetur, obseruasse juuabit, coëfficientes constantes nihil ad
 integrabilitatem conferre, ideoque vel omitti, vel sub alia
 forma referri posse. Hanc ob rem statuemus

$$\partial \omega = \frac{\partial p}{p} \text{ et fin. } n \omega = \frac{p^{2n} - 1}{p^n};$$

deinde vero, mutata constantium forma, poni poterit

$$\alpha \text{ fin. } m \omega + \beta \text{ cof. } m \omega = \frac{\alpha' p^{2m} + \beta'}{p^m},$$

eodemque modo

$$\gamma \text{ fin. } n \omega + \delta \text{ cof. } n \omega = \frac{\gamma' p^{2n} + \delta'}{p^n}.$$

His igitur valoribus substitutis formula nostra hanc induet
 formam:

$$\int \frac{p^{2n-2m-1} \partial p}{(p^{2n}-1)^{\frac{n-m}{n}}} \cdot \frac{\alpha' p^{2m} + \beta'}{\gamma' p^{2n} + \delta'}.$$

§. 19. Haec iam formula vltro se scindit in duas partes, quas ita seorsim repreaesentemus:

$$\alpha \int \frac{p^{2n-1} \partial p}{(p^{2n}-1)^{\frac{n-m}{n}} (\gamma' p^{2n} + \delta')} + \beta' \int \frac{p^{2n-2m-1} \partial p}{(p^{2n}-1)^{\frac{n-m}{n}} (\gamma' p^{2n} + \delta')}$$

et nunc non amplius difficile erit, utramque harum formularum seorsim ad rationalitatem reducere. In priore enim tantum opus est statuere $p^{2n}-1 = x^{2n}$; tum enim erit $p^{2n-1} \partial p = x^{2n-1} \partial x$ et $(p^{2n}-1)^{\frac{n-m}{n}} = x^{2n-2m}$, sic que formula prior accipiet hanc formam: $\alpha \int \frac{x^{2m-1} \partial x}{\gamma' x^{2n} + \gamma' + \delta'}$ cuius ergo integrale per logarithmos et arcus circulares exhibere licet.

§. 20. Quod vero ad alteram formulam attinet reducio etiam se facile offeret, si ipsa formula hoc modo repreaesentetur:

$$\beta' \int \frac{\partial p}{p} \cdot \frac{p^{2n-2m}}{(p^{2n}-1)^{\frac{n-m}{n}} (\gamma' p^{2n} + \delta')}, \text{ fiae}$$

$$\beta' \int \frac{\partial p}{p} \left(\frac{p^2}{(p^{2n}-1)^{\frac{1}{n}}} \right)^{n-m} \cdot \frac{1}{\gamma' p^{2n} + \delta'}.$$

Si enim hic ponatur $\frac{p^2}{(p^{2n}-1)^{\frac{1}{n}}} = y^2$, fiet $\frac{p^{2n}}{p^{2n}-1} = y^{2n}$, hinc

hincque $p^{2n} = \frac{y^{2n}}{y^{2n}-1}$, vnde sumis logarithmis et diffe-

rentiando prodit $\frac{\partial p}{p} = \frac{-\partial y}{y(y^{2n}-1)}$, quibus valoribus sub-
stitutis ista formula euadet

$$-\beta' \int \frac{y^{2n-2m-1} \partial y}{(\gamma + \delta') y^{2n} - \delta'},$$

quae ergo pariter est rationalis.

§. 21. Hoc igitur modo veritas nostri theorematis satis firmiter est demonstrata, atque iste casus ita est compa-
ratus, vt tota formula ope unius substitutionis nullo modo rationalis reddi queat, quae circumstantia eo magis est no-
tatu digna, quod vulgo statui folet, omnes formulas differen-
tiales, quantumuis fuerint irrationales, si earum integra-
lia per logarithmos et arcus circulares exhiberi possunt, eas
semper ope certae substitutionis ad rationalitatem perduci
posse. Nunc igitur videmus hoc effatum ita restringi de-
bere, vt tantum ad singulas partes totius formulae proposi-
tae extendatur, quandoquidem fieri potest, vt quaelibet
pars peculiarem substitutionem postulet.

§. 22. Quod si hanc demonstrationem attentius per-
pendamus, facile videre licebit, eam ad formulas multo
latius patentes extendi posse. Apparebit enim sequentem
formulam multo generaliorem semper ad rationalitatem per-
duci posse, id quod in sequente theoremate clarius expli-
cemus.

Theo-

Theorema maxime generale.

§. 23. Si litterae P et Q denotent functiones quas-
cunque rationales formae x^n , istius formulae:

$$\int \frac{\partial x (P x^{m-1} + Q x^{n-1})}{(a + b x^m)^n},$$

integralē semper per logarithmos et arcus circulares exprime-
tur.

Demonstratio.

Secetur, vt supra fecimus, ista formula etiam in
duas partes, quae sint

$$\int \frac{P x^{m-1} \partial x}{(a + b x^m)^n} \text{ et } \int \frac{Q x^{n-1} \partial x}{(a + b x^m)^n},$$

atque statim patet posteriorem partem rationalem reddi, po-
nendo $a + b x^m = r^n$; tum enim erit $(a + b x^m)^{\frac{m}{n}} = r^m$, tum
vero $x^m = \frac{r^n - a}{b}$ et $x^{n-1} \partial x = \frac{r^{n-1} \partial r}{b}$. Quia nunc Q
est functio rationalis ipsius x^n , facta hac substitutione pro-
dibit certe functio rationalis ipsius r^n , sive pars posterior
accipiet hanc formam: $\frac{1}{b} \int Q r^{n-m-1} \partial r$.

Quo prior pars ad rationalitatem reuocetur, ita-
tuatur $\frac{x}{(a + b x^m)^n} = s$, vt fiat $\frac{x^m}{(a + b x^m)^{\frac{m}{n}}} = s^m$, tum ve-
ro erit $x^m = \frac{a s^n}{1 - b s^n}$, qui ergo valor si in P loco x^m sub-

stituatur, manifesto dabit functionem rationalem ipsius s^n ; deinde vero hinc fit $\frac{\partial x}{x} = \frac{\partial s}{s(1 - b s^m)}$, ex quibus valoribus oritur pars nostra prior $= \int \frac{P s^{m-1} \partial s}{1 - b s^m}$, quae ergo formula etiam est rationalis.

Quin etiam in angulis Theorema multo generalius proponi potest, quod ita se habebit:

Theorema generale.

§. 24. Si litterae P et Q denotent functiones quaecunque rationales binarum formularum fin. $2n\omega$ et cos. $2n\omega$, sequens formula integralis semper per logarithmos et arcus circulares expediri poterit:

$$\int (P \text{ fin. } m\omega + Q \text{ cos. } m\omega) \partial \cdot (\text{fin. } n\omega)^{\frac{m}{n}},$$

vbi notetur esse

$$\partial (\text{fin. } n\omega)^{\frac{m}{n}} = \frac{m \partial \omega \text{ cos. } n\omega}{(n-m)};$$

cuius demonstratio simili modo succedet ut supra, dum pariter ad binas partes peruenietur, quarum utramque certa substitutione rationalem reddere licebit.

§. 25. Pluribus fortasse displicebit, quod resolutio postremiae formulae per substitutiones imaginarias peragatur, cum tamen hic nobis sit propositum imaginaria a realibus separare; plurimum igitur optandum esset ut hoc negotium

um sine imaginariis absolui posset; verum equidem fateri cogor, me neutquam perspicere, quomodo hoc praefari queat. Ceterum quia reducio Imaginiorum ad realia iam satis est exulta, tale remedium non adeo desiderandum videtur. Quin potius hic nouus se prodit usus Imaginiorum in ipsa resolutione formularum integralium, dum eiusmodi formulae integrabiles exhiberi possunt, quarum integralia sine auxilio Imaginiorum eruere non licet.